

Scenariusz lekcji do spektaklu: „Podaj rękę”

Nagranie spektaklu: https://youtu.be/GufO3_aXtqw

Nagranie spektaklu z tłumaczeniem migowym: <https://youtu.be/03AZgtFoTL4>

Nagranie z audiodeskrypcją: https://youtu.be/MUVoEQy68_w

Autor: Jowita Pietrucha

Temat zajęć: „Skoła nie zawsze wesola – o przemilczanych problemach nastolatków”

Grupa wiekowa:

uczniowie klas VII–VIII szkoły podstawowej

Czas realizacji:

3 godziny lekcyjne

Zagadnienia edukacyjne:

- przemoc rówieśnicza (fizyczna, psychiczna),
- samotność młodzieży i brak wsparcia w rodzinie,
- rola szkoły w przeciwdziałaniu wykluczeniu,
- obojętność dorosłych (rodziców, nauczycieli, instytucji),
- problemy emocjonalne nastolatków,
- stereotypy społeczne i status ekonomiczny,
- znaczenie empatii i solidarności,
- przeciwdziałanie kryzysom psychicznym wśród młodzieży.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi opisać i zinterpretować zachowania bohaterów spektaklu,
- rozpoznaje mechanizmy przemocy i wykluczenia,
- rozwija empatię i świadomość społeczną,
- potrafi pracować w grupie i wyrażać własne zdanie,
- formułuje argumenty w dyskusji,
- potrafi wyciągać wnioski i analizować sytuacje trudne emocjonalnie,
- rozwija umiejętności twórczego myślenia i ekspresji emocji.

Formy i metody pracy:

- dyskusja kierowana,
- praca w grupach i parach,
- burza mózgów,
- drama/etiuda teatralna,
- analiza fragmentów tekstu,
- mapa empatii.

Materiały dydaktyczne:

- spektakl „Podaj rękę” (nagranie),
- karty pracy dla uczniów (w załącznikach),
- kartka A3, flamastry, długopisy,
- karteczki w dwóch kolorach,
- sprzęt do odtworzenia spektaklu.

Wprowadzenie do spektaklu:

„Podaj rękę” to spektakl opowiadający o dwóch nastoletnich dziewczynach – Kindze i Zuzi – które, mimo różnic społecznych i materialnych, dzielą wspólne doświadczenie samotności, braku zrozumienia i obojętności otoczenia.

Spektakl porusza tematy trudne i niezwykle aktualne: przemoc w szkole, brak wsparcia ze strony dorosłych, depresję, myśli samobójcze, powierzchowność relacji i udawanie „normalności” w systemie, który nie słucha. W warstwie formalnej silnie wykorzystuje kontrast pomiędzy infantylnym językiem piosenek a brutalną rzeczywistością szkolną – co pogłębia tragizm sytuacji.

Informacje o spektaklu:

„Podaj rękę” jest autorskim spektaklem grupy teatralnej „Powsinoga” działającej przy Szkole Podstawowej w Świąciechowie. Scenariusz został zainspirowany notatką prasową informującą o wspólnym samobójstwie dwóch nastolatków.

Reżyseria: Jowita Pietrucha

W spektaklu została wykorzystana piosenka Tomasza Strąka „Wesoło nam”.

Przebieg zajęć

Lekcja I

1. „Moje codzienne wyzwania” - praca w parach - Załącznik nr 1

Uczniowie w parach rozmawiają o wyzwaniach lub trudnościach, które spotykają na co dzień – mogą to być sytuacje w szkole, w domu, wśród znajomych. Zastanawiają się, jak się wtedy czują i co zwykle robią, żeby sobie poradzić. Następnie każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela dwie karteczki w różnych kolorach (np. zielona i żółta) oraz instrukcję:

- Na żółtej karteczce napisz jedno zdanie: „To, co mnie wspiera”
(np. „gdy ktoś mnie wysłucha”, „muzyka”, „mój pies”, „przyjaciel z klasy”)
- Na zielonej kartce napisz jedno zdanie: „To, co mnie przytłacza”
(np. „kiedy się ze mnie śmieją”, „oczekiwania rodziców”, „brak rozmowy w domu”)
- Kartki wrzućcie do oznaczonych kopert - anonimowo.
- Po zakończeniu zbierania nauczyciel czyta odpowiedzi z każdej kategorii i zapisuje na tablicy najczęściej pojawiające się sformułowania.

(ok. 20 minut)

2. Projekcja spektaklu

(ok. 15 minut)

3. „Co mnie poruszyło?” - emocje po spektaklu.

Pytania pomocnicze, które może zadać nauczyciel:

- Która scena zrobiła na Tobie największe wrażenie? Dlaczego?
- Jakie emocje towarzyszyły Ci podczas oglądania spektaklu?
- Którą z postaci rozumiesz najbardziej? Z kim się utożsamiasz?
- Czy było coś, co Cię zaskoczyło albo poruszyło?

Uczniowie mogą odpowiadać hasłowo (np. „złość”, „żal”, „poczucie niesprawiedliwości”, „wstyd”, „pustka”).

(ok. 10 minut)

Lekcja II

1. „ Układanka emocji” - praca w grupach. Załącznik nr 2

Nauczyciel rozcina kartę z opisami scen. Każda z ośmiu grup losuje jeden opis oraz dostaje kartę z problemami. Rozcina ją i dopasowuje problemy/tematy do wylosowanej sceny.

Alternatywnie: Można dać grupie jeden opis sceny i poprosić, by sami określili problem, który ona przedstawia (można wtedy losować temat jako „tajemniczą kartę”).

Grupy prezentują swoją pracę na forum i uzasadniają wybór problemu.

(ok. 15 minut)

3. „Mapa empatii” - praca w grupach. Załącznik nr 3

Uczniowie w czterech grupach opracowują mapę empatii dla wylosowanej postaci (Kinga, Zuza, Matka, Pedagog)

Instrukcja dla uczniów: Spróbujcie wejść w sytuację wylosowanej bohaterki spektaklu i wypełnijcie mapę empatii tak, jakbyście byli tą osobą.

(Przykładowe uzupełnienie karty dla Kingi)

1. Co myśli i czuje Kinga?

- Jestem nikim.
- Nikt mnie nie słucha.
- Jest mi źle. Nie chcę żyć.
- Czuję się nieważna.
- Moje życie jest bez sensu.
- Jestem gorsza od innych.
- Jestem zmęczona, nie mam już siły.

2. Co widzi?

- Mamę zajęłą telefonem.
- Chorego brata.
- Bogatych kolegów.
- Wyśmiewających ją uczniów.
- Zuzię, która zdaje się mieć wszystko.

3. Co słyszy?

- „Znowu okradłaś kontener z pomocą dla Ukrainy?”
- „Daj spokój, muszę zadzwonić.”
- Wyzwiska, śmiech, obraźliwe komentarze.
- Zamiast wsparcia – przepisy, zasady, wymagania.
- „Nie teraz”, „Zajmuję się czymś ważniejszym”.

4. Co mówi?

- „Nie mam już siły.”
- „W szkole się ze mnie śmieją.”
- „Potrzebuję porozmawiać.”
- „Dobrze byłoby zniknąć.”

5. Czego potrzebuje?

- Żeby ktoś ją wysłuchał.
- Bezpiecznego domu.
- Przyjaciół.
- Życzliwych rówieśników, bez hejtu.
- Pomocy psychologa lub pedagoga.

6. Czego się boi?

- Że nikt jej nie zauważy, nawet jeśli zniknie.
- Że zostanie sama z tym wszystkim.
- Że nigdy nic się nie zmieni.
- O zdrowie brata i brak stabilności w domu.
- Odrzucenia.
- Samotności.
- Przemocy.

Prezentacje pracy grup na forum, i krótka refleksja ustna: Chętni uczniowie mogą dokończyć jedno z przykładowych zdań:

- „Zaskoczyło mnie, że Kinga mogła czuć się...”
- „Zrozumiałem/zrozumiałam, że czasem trudno zauważyć, gdy ktoś...”
- „Dzięki tej mapie empatii dostrzegłem/am, że...”

(ok. 30 minut)

Lekcja III

1. „Co by było, gdyby...” - ćwiczenie dramowe. Załącznik nr 4

Każda z siedmiu grup losuje jedną scenę z przedstawienia, która zawiera trudną sytuację (np. wyśmiewanie Kingi, rozmowę z matką, scenę z nauczycielką, scenę w gabinecie lekarskim).

Grupa ma za zadanie:

- opisać alternatywny przebieg tej sceny - jak mogłaby wyglądać, gdyby ktoś inaczej się zachował, zareagował lub pomógł.
- przygotować krótką inscenizację (1 minuta) nowej wersji tej sceny (może być z narratorem).

Grupy prezentują swoje scenki na forum. Po każdej prezentacji uczniowie zastanawiają się:

- Co zmieniła ta reakcja?
- Jakie znaczenie miała drobna zmiana zachowania?

Nauczyciel może zapytać:

- Czy te alternatywne wersje wydarzeń mogłyby się zdarzyć w prawdziwym życiu?
- Co sprawia, że czasem nie reagujemy, choć widzimy, że ktoś cierpi?
- Co możemy zrobić, by to się zmieniło?
- Gdzie możemy szukać pomocy?

(ok. 35 minut)

2. „Podaj rękę - na co dzień” - ćwiczenie zamykające.

Na dużym arkuszu A3 zapisujemy hasło:

„Co możemy zrobić, by podać komuś rękę?”

Każdy uczeń dopisuje jedno słowo lub zdanie - propozycję małego gestu wsparcia, który każdy może wykonać na co dzień (np. „zapytać, co słyhać”, „nie śmiać się z innych”, „napisać wiadomość”, „zareagować, gdy ktoś jest hejtowany”).

Plakat można powiesić w klasie jako symboliczną deklarację.

(ok. 10 minut)

Załącznik nr 1

KARTA PRACY - „Moje codzienne wyzwania”

<p>To, co mnie wspiera</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <th data-bbox="799 512 1500 1751"><p>To, co mnie przytłacza</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p><p>-----</p></th>	<p>To, co mnie przytłacza</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>-----</p>
--	---

Załącznik nr 2

KARTA PRACY - „Układanka emocji”

Opisy scen do wycięcia:

Scena w szkole, gdzie Kinga jest wyśmiewana przez chłopców i dziewczyny. Robią jej zdjęcia, zdzierają ubrania i naśmiewają się z jej wyglądu.

Rozmowa Kingi z matką. Dziewczyna próbuje nawiązać kontakt, ale matka ciągle mówi przez telefon i nie słyszy, co córka chce powiedzieć.

Kinga i Zuza rozmawiają przez telefon. Obie czują się samotne, nierozumiane i mają poczucie, że są niewidzialne dla swoich rodziców.

Rozmowa dziewcząt z panią pedagog. Zamiast wsparcia otrzymują suche regułki z regulaminu. Nikt ich naprawdę nie słucha.

Scena u lekarza. Matka mówi głównie o sobie. Lekarz przepisuje Kingie syropy i tabletki na wszystko - bez rozmowy, bez wsłuchania się w jej potrzeby.

„Wesoła zabawa” na lekcji - piosenka o podawaniu rąk jest parodiowana i wykorzystywana jako element drwiny z Kingi. Pozorni przyjaciele okazują się oprawcami.

Kinga otwiera prezent od Zuzy i maluje usta pomadką. Scena sugeruje symboliczne „cięcie się” - dziewczyna nie wytrzymuje napięcia i sięga po drastyczne środki.

Finał - wszystkie postacie mówią swoje kwestie jednocześnie. Dziewczęta stają na skraju sceny, śpiewają i sugerują próbę samobójczą. Reszta postaci komentuje sytuację już po fakcie.

Załącznik nr 2

KARTA PRACY - „Układanka emocji”

Problemy:

- Przemoc rówieśnicza
- Samotność w domu
- Brak kontaktu z dorosłymi
- Obojętność szkoły
- Nierówności społeczne (bogactwo vs. bieda)
- Brak reakcji dorosłych na sygnały dziecka
- Pozorna pomoc rówieśników
- Brak wsparcia psychicznego
- Przeciężenie emocjonalne dziecka
- Stereotypy i powierzchowna ocena innych

Załącznik nr 3
KARTA PRACY – „Mapa empatii”

Imię postaci:

CO MYŚLI I CZUJE? (Co dzieje się w jej głowie? Jakie emocje przeżywa?)

.....
.....
.....

CO WIDZI? (Co widzi wokół siebie – w domu, szkole, środowisku?)

.....
.....
.....

CO SŁYSZY? (Co słyszy od innych osób? Co mówią do niej rówieśnicy, dorośli?)

.....
.....
.....

CO MÓWI? (Co mówi innym? Jak mówi o sobie, o swoich problemach?)

.....
.....
.....

CZEGO POTRZEBUJE? (Czego naprawdę potrzebuje, nawet jeśli o tym nie mówi?)

.....
.....
.....

CZEGO SIĘ BOI? (Jakie ma lęki? Przed czym ucieka?)

.....
.....
.....

Załącznik nr 4

KARTA PRACY - „Co by było, gdyby...”

Scena I: Rozmowa przez telefon

Opis: Kinga żali się Zuzi, że jest wyśmiewana za wygląd i ubiór. Zuzia próbuje ją pocieszyć, ale nagle przerywa rozmowę, bo musi iść na zajęcia. Kinga zostaje sama.

Problem: Samotność, niska samoocena, poczucie bycia gorszą.

Pytanie: Co by było, gdyby Zuzia przerwała swoje plany i naprawdę wysłuchała Kingi do końca?

Scena II: W domu Kingi

Opis: Kinga próbuje powiedzieć matce, że źle się czuje w szkole i potrzebuje rozmowy. Matka zajęta jest telefonem i chorującym synkiem. Ignoruje Kingę.

Problem: Brak uwagi i wsparcia ze strony rodzica.

Pytanie: Co by było, gdyby matka zauważyła cierpienie Kingi i poświęciła jej czas?

Scena III: W szkole

Opis: W czasie przerwy Kinga zostaje upokorzona przez Miłosza, Mateusza, Olgę i Dianę. Zuzia próbuje ją pocieszyć, ale reszta uczniów się śmieje.

Problem: Przemoc rówieśnicza, hejt, upokorzenie.

Pytanie: Co by było, gdyby ktoś zareagował i obronił Kingę?

Scena IV: Nocna rozmowa

Opis: Kinga mówi, że chce zniknąć. Zuzia zwierza się, że jej życie też nie jest takie idealne, jak się wydaje.

Problem: Poczucie samotności, myśli depresyjne, niezrozumienie.

Pytanie: Co by było, gdyby dziewczyny wspólnie wymyśliły sposób na zmianę swojej sytuacji?

Załącznik nr 4

KARTA PRACY - „Co by było, gdyby...”

Scena V: Spotkanie z pedagog

Opis: Dziewczyny próbują powiedzieć nauczycielce o swoich problemach. Pedagog odpowiada tylko regulaminem i przepisami. Nie rozumie powagi sytuacji.

Problem: Brak empatii ze strony dorosłych, formalizm szkoły.

Pytanie: Co by było, gdyby nauczycielka naprawdę ich wysłuchała i pomogła?

Scena VI: Publiczne upokorzenie

Opis: Kinga zostaje zaatakowana i rozebrana z części garderoby przez kolegów. Uczniowie się śmieją i robią zdjęcia.

Problem: Przemoc fizyczna, cyberprzemoc, brak reakcji świadków.

Pytanie: Co by było, gdyby choć jedna osoba powstrzymała agresję?

Scena VII: Wizyta u lekarza

Opis: Lekarz przepisuje Kinge leki bez rozmowy z nią. Matka opowiada o swoich problemach, nie zauważając córki.

Problem: Leczenie objawów zamiast przyczyn, brak rozmowy o emocjach.

Pytanie: Co by było, gdyby lekarz zapytał Kingę, co czuje?

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Lekcja z EM

Wszelkie prawa autorskie i majątkowe zastrzeżone dla Poznańskiej Fundacji
Artystycznej